

Vergaderjaar 2010–2011

25 074

Ministeriële Conferentie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO)

Nr. 169

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 oktober 2010

Op 29 maart jl. ontving de voorzitter van uw vaste commissie voor Economische Zaken een brief van de Dutch Small Investors Association (DSIA), waarin werd ingegaan op de situatie van de onteigende Nederlandse ondernemers in Zimbabwe. Deze kwestie heb ik met u besproken tijdens het AO Protectionisme van 24 maart jl. Graag wil ik, zoals door uw Kamer verzocht, u op de hoogte stellen van de laatste ontwikkelingen. De reden dat uw Kamer op dit moment een antwoord ontvangt, heeft te maken met de zoektocht van de Nederlandse regering naar een geschikte bemiddelaar.

In de brief wordt gevraagd om een «inhoudelijke onderbouwing, analyse en rationale» waarom er geen financiële oplossing door de Nederlandse staat kan worden geboden. Om hier een antwoord op te geven, dient eerst stilgestaan te worden bij de rol van de investeringsbeschermingsovereenkomst (IBO). Zoals ook aangegeven in het AO van 24 maart jl. (25 074, nr. 168) biedt de IBO een juridisch kader met regels over de behandeling van investeringen, waarop investeerders rechtstreeks een beroep kunnen doen. De IBO is echter geen verzekering. Onderdeel van het ondernemersrisico van investeringen in opkomende markten en ontwikkelingslanden is het politieke risico. Om dit risico te ondervangen, biedt verzekeraar Atradius sinds 1969 namens de Nederlandse Staat ook een investeringsverzekering aan voor de politieke risico's die gepaard gaan met investeringen in het buitenland, waaronder oorlog, onteigening en transferbelemmeringen. Onder deze verzekering kunnen ook opbouwende boerenbedrijven worden verzekerd. De investeerders informeerden echter pas naar de verzekering toen de landonteigeningen begonnen. Zoals ook bij andere verzekeringen geldt, kan er geen verzekering meer worden afgesloten als er sprake is van een aanzienlijk risico op schade.

In de brief van DSIA wordt ingegaan op enkele financiële mogelijkheden die er zijn om een kostenneutrale en risicoloze oplossing te vinden voor

het geschil. De voorstellen van de DSIA gaan uit van financiering of overname van de claim door de Nederlandse Staat. Ook de Zimbabweanse overheid anticipeert hierop. Dit is om twee redenen niet wenselijk. Ten eerste wordt Nederland directe schuldeiser van Zimbabwe, waardoor Nederland bilateraal (en niet in Club van Parijs¹-verband) deze schuld zal moeten recupereren. Daarmee is dit geen risicoloze en kostenneutrale oplossing meer. Ten tweede speelt het «free rider» probleem. Zo zouden landen dan de claims in het kader van de Nederlandse IBO niet meer gaan betalen om overname van de Nederlandse Staat te bewerkstelligen. Investeerders zouden zich niet meer gaan verzekeren tegen politieke risico's als onderdeel van het ondernemingsrisico bij investeringen in opkomende markten en ontwikkelingslanden.

De IBO is altijd een zeer gewild instrument in opkomende markten en ontwikkelingslanden, omdat het vertrouwen van de investeerders wint. Om te zorgen dat dit vertrouwen in het instrument blijft bestaan, is het zaak dat de Zimbabweanse overheid betaalt. Dat is het gedeelde belang. De taak die voor de Nederlandse overheid uit de IBO voortvloeit, is druk uitoefenen op de Zimbabweanse overheid om aan hun internationale verplichtingen te voldoen. De Nederlandse overheid ondersteunt DSIA waar mogelijk in de dialoog met de Zimbabweanse overheid over mogelijke oplossingen. Graag wil ik u de laatste stand van zaken daaromtrent schetsen.

Op 2 juli jl. heeft een hoogambtelijke delegatie van Economische Zaken een gesprek gevoerd met de Zimbabweanse ministeriële delegatie in Brussel en marge van hun bezoek aan de Europese Unie in het kader van de politieke dialoog. De Zimbabweanse delegatie bestond uit minister Elton Mangoma van Energie (voormalig minister van Economische Planning en Investeringspromotie), minister Patrick Chinamasa van Justitie en minister Priscilla Misihairabwi-Mushonga van Regionale Integratie en Internationale Samenwerking. Tijdens dit gesprek werd door alle ministers nogmaals het recht op schadeloosstelling zoals door het ICSID erkend. De behoefte bestaat bij de ministers om toenadering en een rechtstreekse dialoog met de gedupeerde investeerders en de Nederlandse overheid. Hoogambtelijk is aangegeven dat de Nederlandse overheid louter als facilitator optreedt en niet de schulden op zich neemt. Volgens de ministers zou Zimbabwe echter voorlopig niet in staat zijn om de schadeloosstelling te betalen, zolang er onvoldoende economische groei is. Beide partijen gingen uit elkaar met de conclusie dat een proces van toenadering en dialoog van groot belang is op dit moment. Hierbij is een eerste stap van Zimbabweanse zijde van belang.

In het AO van 24 maart jl. heb ik aangegeven DSIA en het proces te willen ondersteunen door de aanstelling van een gezant. Er is een gezant bereid gevonden en aangesteld. De gedupeerde Nederlandse ondernemers zijn als belanghebbende volledig op de hoogte en betrokken. Uiteraard zal ik uw Kamer informeren bij verdere ontwikkelingen.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

¹ De Club van Parijs is een informele groep van publieke crediteuren waarvan de rol eruit bestaat gecoördineerde en duurzame oplossingen te zoeken voor betalingsmoeilijkheden van staten met schulden.